

Arvamus Haljala–Kukruse maanteelõigu riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku kohta – Koogu küla läbiv trassikoridor

21.08.2026

Esitame käesolevaga oma arvamuse Haljala–Kukruse maanteelõigu riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku kohta. Meie arvamus keskendub eelkõige Koogu küla läbivale eelistatud trassikoridorile ning selle võimalikule mõjule Koogu küla elanikele, elukeskkonnale, küla ruumilisele terviklikkusele ja tulevikule.

Meie selge seisukoht on, et Koogu küla läbivat 2+2 maantee lahendust ei tohiks ellu viia kujul, mis lõikab küla kaheks ja muudab väljakujunenud elukeskkonda pöördumatult. Palume Koogu küla piirkonnas lahendust uuesti sisuliselt kaaluda ning hinnata alternatiive mitte ainult hoonete arvu ja tehniliste näitajate, vaid ka küla kui toimiva kogukonna säilimise seisukohast.

Koogu küla elanike arv on viimastel aastatel kasvanud. 2019. aastal elas külas 19 inimest, 2025. aasta seisuga juba 42 inimest. Külas elavad noored pered ja lapsed ning inimesed on valinud Koogu oma koduks just rahuliku, looduslähedase ja väljakujunenud elukeskkonna tõttu.

Planeeritava suure liiklusköormusega 2+2 maantee rajamine läbi küla muudaks seda elukeskkonda põhimõtteliselt. Küla ei koosne ainult hoonetest, mis jäävad või ei jää otseselt trassikoridori sisse. Küla on terviklik eluruum, kuhu kuuluvad inimeste kodud, igapäevased liikumisteed, laste liikumine, omavahelised suhted, põllud, loodus ja kogukondlik identiteet.

Seetõttu ei saa Koogu küla mõjutatust hinnata üksnes selle põhjal, mitu hoonet jääb trassikoridori sisse.

Meile saadetud ametlikus vastuses on tunnistatud, et Koogu küla läbiv uus tee jätab osa majapidamisi ühele ja osa teisele poole uut trassi ning mõjutab küla kokkukuuluvust. Samuti on tunnistatud, et mõne majapidamise jaoks võivad liikumisteedonnad pikeneda. Leiame, et seda mõju ei ole võimalik pidada väheoluliseks. Koogu küla läbiv maantee ei ole ainult Koogu küla küsimus. See on kogu piirkonna ja Viru-Nigula valla ruumilise terviklikkuse küsimus. Kavandatav suur maantee kujuneks piirkonda eraldavaks piiriks, mis lõikaks Koogu küla lõunaosas elavad inimesed ja piirkonnad eemale Viru-Nigula valla senisest ruumilisest terviklikkusest.

Küla lõikamine suure liiklusköormusega maanteega kaheks tähendab pikaajalist muutust inimeste igapäevaelus. Eriti oluline on see laste, eakate ning nende inimeste jaoks, kes liiguvad külas jalgsi, jalgrattaga või kasutavad kohalikke teid igapäevaseks liikumiseks.

Palume selgitada, millisel alusel on hinnatud, et Koogu küla ruumilise terviklikkuse ja kogukondliku sidususe kahjustamine on väiksema kaaluga kui teiste trassialternatiivide puhul tekkivad mõjud.

Ametlikus vastuses on Koogu kaudu kulgeva alternatiivi ühe põhjendusena toodud välja, et võrreldes Rannu kaudu kulgeva alternatiiviga jääb trassikoridori vähem hooneid.

Me leiame, et selline lähenemine ei anna täielikku pilti tegelikust mõjust. Hoonete arvu võrdlus praeguse seisuga ei arvesta asustuse dünaamikaga – Koogu küla elanike arv on kasvutrendis, samas kui Rannu elanikkond on kahanev. See tähendab, et trassikoridori kavandamisel praeguse hoonestuse põhjal alahinnatakse Koogu kaudu kulgeva alternatiivi tegelikku ja tulevikus veelgi kasvavat mõju kohalikele elanikele, samas kui Rannu puhul võib mõju pigem üle hinnata. Seetõttu peaks otsuse tegemisel arvestama mitte ainult praeguse hoonete arvuga, vaid ka rahvastikuproгноosi ja piirkondade arengusuundadega.

Vähem hooneid trassikoridoris ei tähenda automaatselt väiksemat mõju inimestele ja kogukonnale. Samavõrd oluline on hinnata:

- kui palju inimesi jääb uue maantee eri pooltele;
- kuidas muutuvad inimeste igapäevased liikumisteed;
- kuidas mõjutab tee küla sisemist ühendatust;
- kuidas tagatakse laste turvaline liikumine;
- kuidas muutub inimeste juurdepääs oma kodudele, põldudele ja teistele igapäevaselt kasutatavatele kohtadele;
- kuidas mõjutavad müra, visuaalne muutus ja liiklus küla elukeskkonda;
- kas kavandatav tee võib põhjustada elanike lahkumist ning pidurdada uute inimeste tulekut külla.

Koogu küla elanike hinnangul tuleb küla käsitleda tervikliku elukeskkonnana, mitte ainult üksikute hoonete ja kinnistute kogumina.

Meile saadetud vastusest tuleneb, et Koogu küla puhul ei ole praeguses etapis võimalik teha lõplikke järeldusi müra ja vibratsiooni leevendusmeetmete vajaduse kohta ning need küsimused täpsustuvad järgmises planeeringu etapis.

Ka planeeringu avalikult esitatud materjalidest tuleneb, et tee täpne asukoht ning vajalikud leevendusmeetmed täpsustuvad detailse lahenduse etapis. Praeguses etapis ei ole veel selgelt teada, millises konkreetses kohas kasutatakse näiteks müratõkkeid või muid asukohapõhiseid meetmeid.

Seetõttu tekib meie hinnangul oluline küsimus:

Kuidas saab Koogu küla läbivat trassikoridori pidada lõplikult eelistatuks, kui mitmed küla jaoks kõige olulisemad mõjud ja nende leevendamiseks vajalikud konkreetsed meetmed ei ole veel teada?

Palume enne asukoha eelvaliku kinnitamist esitada Koogu küla kohta selgelt ja arusaadavalt:

- millised majapidamised ja külaosad jäävad müra mõjualasse;
- milline on prognoositav müra päeval ja öösel;
- millistes kohtades on vajalikud müratõkked või muud müraleevendusmeetmed;
- milline saab olema tee kõrgus võrreldes ümbritseva maastiku ja elamutega;
- kuidas leevendatakse visuaalset mõju;
- kuidas tagatakse jalakäijate ja jalgratturite ohutus;
- kuidas tagatakse loomade liikumisvõimalused;
- kuidas välditakse põhjavee ja pinnavee reostust;
- kuidas lahendatakse sademe- ja teelt tuleva vee ärajuhtimine;
- millised on konkreetsed meetmed õnnetuste ja võimaliku reostuse korral.

Üldine lubadus, et vajalikud meetmed selguvad hiljem, ei anna Koogu küla elanikele piisavat kindlust enne trassikoridori eelistamist.

Koogu küla jaoks on oluline küsimus, kuidas mõjutab uus maantee operatiivteenistuste ligipääsu küla eri osadesse.

Senises vastuses on kirjeldatud kohalikke ühendusi, kogujateid ja võimalikke liikumisteid, kuid meile ei ole esitatud eraldi analüüsi selle kohta, kuidas muutuvad kiirabi, pääste ja politsei reageerimisajad Koogu küla eri piirkondades.

Palume seetõttu enne asukoha eelvaliku lõplikku otsust esitada Koogu küla kohta eraldi analüüs:

- millised on operatiivteenistuste juurdepääsuteed praegu;
- millised on need pärast uue maantee rajamist;
- kas ja kui palju võivad muutuda kiirabi ja pääste reageerimisajad;
- kuidas jõuavad operatiivteenistused küla põhja- ja lõunaossa;
- millised on alternatiivsed juurdepääsuteed liiklusõnnetuse, tee sulgemise või muu hädaolukorra korral.

Inimeste tavapärase liikumistee pikenemine võib olla ebamugavus. Hädaolukorras võib aga iga lisaminut olla määrava tähtsusega.

Koogu külas elab lapsi ning küla territooriumil liigutakse igapäevaselt eri suundades. Meie varasemas tagasisides tõime välja, et 2025. aasta seisuga elab külas 10 last ning paljud neist liiguvad küla eri osades.

Palume esitada konkreetne lahendus, kuidas tagatakse laste ja teiste kohalike elanike turvaline liikumine olukorras, kus küla lähedale või läbi küla rajatakse kiire ja suure liiklusköormusega 2+2 maantee.

Ei piisa üldisest viitest ristumistele või kogujateedele. Vajalik on selgelt näidata, kuidas inimene reaalselt liigub ühest külaosast teise ning kui pikk ja turvaline see teekond on.

Koogu küla kogukond on mures, et küla läbiv suur maantee muudab senise elukeskkonna sellisel määral, et osa elanikke võib kaaluda külast lahkumist.

Samal ajal on Koogu küla viimastel aastatel kasvanud ning sinna on tulnud uusi elanikke. Küla lõhkumine suure maanteega võib selle positiivse arengu pöörata vastupidiseks. See on vastuolus laiemal eesmärgiga hoida maapiirkonnad elujõulisena ja toetada inimeste jäämist oma kodukohta, mitte luua olukorda, kus infrastruktuuriotsused sunnivad neid sealt lahkuma.

Palume hinnata, kuidas mõjutab kavandatav lahendus:

- Koogu küla rahvastiku püsimist;
- uute elanike ja noorte perede tulekut;
- kinnisvara kasutatavust ja väärtust;
- kohaliku ettevõtluse ja põllumajanduse arengut;
- küla pikaajalist elujõulisust.

Meie eesmärk ei ole takistada liiklusohutuse parandamist. Kuid liiklusohutuse parandamine ei tohiks toimuda ühe toimiva ja kasvava küla elukeskkonna arvelt.

Hea planeerimine ei tähenda üksnes tehniliselt toimiva tee leidmist. Planeerimisel tuleb arvestada ka olemasoleva asustuse, inimeste elukeskkonna ja piirkonna ruumilise terviklikkusega.

Koogu küla puhul tähendab see, et enne pöördumatute otsuste tegemist tuleb sisuliselt kaaluda, kas uue maantee rajamine läbi küla on kooskõlas küla senise iseloomu ja tulevikuga.

Me leiame, et Koogu küla läbiv lahendus ei ole praegusel kujul piisavalt põhjendatud ainult väitega, et teiste alternatiivide puhul mõjutatakse rohkem hooneid või muid objekte.

Ka planeeringu avalikes materjalides on tunnistatud, et täpse tee asukoha, kohalike ühenduste ja leevendusmeetmete küsimused vajavad veel detailsemat lahendamist.

Meie seisukoht ja ettepanek

Koogu küla kogukonna seisukoht on, et 2+2 maantee ei tohiks läbida Koogu küla viisil, mis lõikab küla kaheks ja kahjustab pöördumatult selle elukeskkonda ja kogukondlikku terviklikkust.

Palume kaaluda võimalust jääda võimalikult suures ulatuses olemasolevasse teetrassi, selle asemel et rajada täiesti uus koridor. Samuti palume kaaluda alternatiivseid ehituslahendusi, näiteks

viadukti rajamist Rannu piirkonnas (nt 1+2 rajaga lahendus), mis võimaldaks vähendada trassi mõju olemasolevale asustusele ja maastikule. Uue, senisest trassist eemale kalduva lahenduse asemel tuleks eelistada lahendusi, mis säilitavad küla paiga vaimu (genius loci) ega hävita kohapealset elukeskkonda ja identiteeti juba lähtepunktist alates. Oluline on, et otsused ei lähtuks üksnes lühiajalisest ehituslikust lihtsusest, vaid arvestaksid ka pikaajalist mõju kogukonna terviklikkusele ja piirkonna omapärale. Leiname, et riiklikult oluline teeprojekt peab parandama liiklusohutust, kuid seda tuleb teha viisil, mis ei hävita samal ajal toimivat ja kasvavat kogukonda.

Koogu küla ei ole lihtsalt koht, kust tee saab läbi minna. Koogu küla on inimeste kodu, väljakujunenud elukeskkond ja kogukond, mille säilimisega tuleb planeeringus tegelikult ja sisuliselt arvestada.

Palume Koogu küla läbiva trassilahenduse puhul enne asukoha eelvaliku lõplikku kinnitamist veel kord hinnata, kas kavandatav lahendus on tõepoolest ühiskondlikult ja ruumiliselt kõige tasakaalustatum ning kas kõiki olulisi mõjusid on võimalik tegelikult leevendada, mitte üksnes jätta nende lahendamine tulevikku.

Lugupidamisega

Koogu küla kogukond